

**РЕЙ БРЕДЪРИ
КЪДЕТО ВСИЧКО Е ПРАЗНО,
ИМА МЯСТО ЗА ДВИЖЕНИЕ**

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2002

chitanka.info

Джипът навлезе по пустия път в пустия град покрай пустото крайбрежие и огромния залив, осеян с полупотопени кораби, разпръснати докъдето стигаше погледът. На брега имаше корабостроителница, в която се извисяваха безмълвни сгради с изпочупени стъкла и грамадни, приличащи на праисторически кранове и транспортъори, замръзнали някъде в миналото. Сега металните крайници, щипци и вериги се клатеха на вятъра и сипеха ръжда върху гредите на празния док, където не бягаха плъхове и нямаше котки, които да ги преследват.

Цялата картина излъчваше такава пустота, че младият шофьор забави ход и се загледа в неподвижните машини и в брега, до който не достигаше нито една вълна.

Небето също беше пусто, без нито една птица в него, чайките отдавна бяха отлетели от тази тишина, от мълчаливите като надгробни камъни сгради и мъртвите купища желязо.

Безмълвието забави джипа още повече. Движейки се сякаш под вода, колата се понесе през някакъв площад, напуснат от хората на разсъмване — без да нарушават покоя му с обещания за връщане.

— Господи — тихо възкликна младият мъж в джипа. — Наистина е мъртъв.

Джипът най-после спря пред някаква постройка с надпис „Бар Гомес“. Няколко мексикански знамена леко се поклащаха и единствено те нарушаваха покоя.

Младият шофьор бавно слезе от джипа и тръгна към бара. От него излезе висок възрастен мъж с подобна на бял храст коса над тъмното намръщено лице. Едрото му тяло бе облечено в белите дрехи на барман, през лявата му ръка беше праметната чиста бяла кърпа, а в дясната си държеше чаша за вино. Стоеше и се мръщеше към джипа, сякаш беше някакво оскърбление. Накрая премести погледа си към младия мъж и бавно свали чашата.

— Никой не идва тук — каза той с дълбок гърлен глас.

— Така изглежда — напрегнато отговори младият мъж.

— Вече шестдесет години откакто никой не се е отбивал.

— Личи си. — Мъжът плъзна поглед към брега, доковете, морето и небето без чайки.

— Не очаквахте да откриете някого. — Това бе по-скоро твърдение, отколкото въпрос.

— Да — каза младият мъж. — Но вие сте тук.

— Защо не? От тридесет и втора градът е мой, пристанището е мое. Площадът е мой. Това е домът ми. Защо? Случи се преди години. Там, на пристанището.

— Пясъчният нанос ли?

— Дойде. Натрупа се. Някои кораби не успяха да се измъкнат. Виждате ли? Ръждясват.

— Не можеха ли да разчистят наноса?

— Опитаха се. Това беше най-голямото пристанище на Мексико. С големи надежди за бъдещето. Имаше дори опера. Вижте витрините, позлатата и плочките. Всички заминаха.

— Значи пясъкът е по-ценен от златото — каза младият мъж.

— Да. Песъчинка по песъчинка — и се натрупва планина.

— Никой ли не живее тук?

— Само аз. — Едрият мъж сви рамене. — Гомес.

— Приятно ми е, сеньор Гомес — каза младият мъж. — Аз съм Джеймс Клейтън.

Гомес направи широк жест.

Джеймс Клейтън мълчаливо се обърна и огледа площада, града и плоското море.

— Значи това е Санто Доминго?

— Наричайте го както си искате.

— Ел Силенцио е по-изразително. Или Абандонадо, най-голямата гробница на света. Свърталище на духове.

— Така е.

— Самотно място. Никога не съм попадал на такава самота. Когато влизах в града, очите ми се напълниха със сълзи. Спомних си американското гробище във Франция преди години. Не вярвам в духове, но се почувствах смазан. Въздухът над гробницата спря дъха ми. Сърцето ми почти спря да бие. Махнах се оттам. Това тук — той кимна към заобикалящия го пейзаж — е същото. С тази разлика, че никой не е погребан.

— Само Миналото — каза Гомес.

— А Миналото не може да те нарани.

— Но винаги се опитва.

Гомес му подаде чашата. Джеймс Клейтън я взе.

— Текила?

— Какво друго би могъл да предложи един мъж?

— Не и този, когото познавам. Gracias.

— Оставете я да ви застреля. Гаврътнете я!

Младият мъж го направи, задави се и закашля.

— Застрелян съм!

— Хайде да ви убием пак.

Гомес влезе. Джеймс Клейтън го последва.

Вътре имаше дълъг бар. Не най-дългият на света като онзи в Тихуана, където деветдесет души можеха да се черпят с убийства, да се смеят гръмогласно, да поръчват залпове, да умират, възкръсват и да гледат странните си отражения в наплютите от мухи огледала. Не, беше просто бар, дълъг двадесетина метра. Добре полиран, с разпръснати вестници от отминали години. Над тях висяха кристални чаши, а срещу огледалата бяха подредени пълчища напитки във всички цветове, застанали като войници, останалата част от помещението се изпълваше от двайсетина маси с бели покривки и свещи, които бяха запалени въпреки че навън беше ден. Застанал зад бара, Гомес извади нова текила-убиец — бавно или бързо самоубийство, ако младият господин пожелае. Младият господин пожела, загледан в празните маси и столове, в блестящите сребърни прибори и запалените свещи.

— Очаквате ли някого?

— Очаквам — каза Гомес. — Някой ден ще се появят. Бог го казва. А Той никога не лъже.

— Кога сте сервирали последната си поръчка? Извинявайте — каза Джеймс Клейтън.

— Менюто ще ни каже.

Клейтън отпи от текилата и погледна листа.

— Господи! Чинко де Майо, май тридесет и втора! Това ли е последната?

— Именно — каза Гомес. — След погребението на този мъртъв град напусна последната жена. Чакаше да тръгне последният мъж. Когато мъжете си отидоха, нямаше полза да се остава. Стаите в хотела отгатак пътя са пълни с вечерни тоалети за ресторант или опера. Виждате ли сградата отсреща със златните богове и богини отгоре? Позлата, разбира се, иначе нямаше да са там. В тази опера вечерта преди изселването пееше Кармен и въртеше пура на коляното си. Когато музиката умря, градът я последва.

— Никой ли не тръгна по море?

— А, не. Наносът. Зад операта има железопътна линия. Последният влак напусна гарата през нощта с певците, бяха се настанили в панорамния вагон и пееха. Тичах по релсите след тях и хвърлях конфети. Продължих да тичам дълго след като закръглените красавици изчезнаха в джунглата, след това седнах и слушах, притиснал ухо в релсите, а сълзите се стичаха по носа ми. Глупаво, но останах. В късните нощи все още ходя там и долепям ухо до релсите, затварям очи и слушам, но релсите са неми. И все така глупаво се връщам тук, пия и си казвам, тапана, да. Пристигането! И ето ви вас.

— Доста неугледно пристигане.

— Засега стига. — Гомес се наведе напред и докосна един стар пожълтял вестник. — Сеньор, можете ли да прочетете годината?

Клейтън се усмихна.

— Хиляда деветстотин тридесет и втора!

— Тридесет и втора! Най-добрата година. Откъде да знаем дали ги има другите години? Летят ли в небето самолети? Пътищата пълни ли са с туристи? Има ли военни кораби в пристанището? Не виждам. Хитлер жив ли е? Името му още не е известно тук. Мусолини зъл ли е? Оттук изглежда добър. Депресията продължава ли? Вижте! Ще свърши до коледа! Господин Хувър го казва! Всеки ден разгръщам поредния вестник и препрочитам тридесет и втора година. Кой казва друго?

— Не и аз, сеньор Гомес.

— Да пием за това.

Пиха и Клейтън избърса уста.

— Не искате ли да ми кажете какво става след днес?

— Не, не. Вестниците стоят подредени. По един на ден. След десет години ще стигна до четиридесет и втора. След шестнадесет ще съм на четиридесет и осма, но това няма да ме нарани. Приятели носят вестниците два пъти годишно, аз просто ги струпвам на бара, наливам си текила и чета за вашия господин Хувър.

— Още ли е жив? — усмихна се Клейтън.

— Днес е предприел някакви мерки по отношение на вноса.

— Искате ли да ви разкажа какво се е случило с него?

— Няма да слушам!

— Шегувах се.

— Да пием за това.

Пиха отново.

— Сигурно се чудите защо съм дошъл — след дълго мълчание каза Клейтън.

Гомес сви рамене.

— Снощи спях добре.

— Обичам самотните места. Казват ти повече неща за живота, отколкото градовете. Можете да повдигнете нещо и да надзърнете отдолу и никой няма да ви зяпа и да ви кара да се чувствате неловко.

— Имаме една поговорка — каза Гомес. — Където всичко е празно, има място за движение. Да се размърдаме.

И преди Клейтън да успее да каже нещо, тихо тръгна с големите си дебели крака и едро тяло към джипа и спря, загледан в чантите и етикетите им.

Устните му се раздвижиха.

— „Лайф“. — Хвърли поглед към Клейтън. — Дори аз съм чувал за него. Когато ходя за продукти, не се оглеждам много-много и дори не слушам радио в магазините и по баровете. Но съм виждал това име. „Лайф“?

Клейтън смутено кимна.

Гомес се намръщи, загледан в множеството черни блестящи метални предмети.

— Фотоапарати?

Клейтън кимна.

— Отворени са. Не ги държите през цялото време така, нали?

— Отворих ги преди малко — каза Клейтън. — За да направя снимки.

— На какво? Защо му е на един млад мъж да зареже всичко, за да отиде на място, където няма нищо, пада, и да прави снимки на гробище? Дошли сте тук, за да видите нещо повече.

— Защо го казвате?

— Заради начина, по който се държите. Не можете да стоите на едно място. Гледате небето. Сеньор, слънцето ще залезе и без ваша помощ. Уговорка ли имате? Имате фотоапарат, но не го използвате. Да не чакате нещо по-добро от моята текила?

— Аз... — започна Клейтън.

Изведнъж Гомес замръзна. Заслуша се и се обърна към хълмовете.

— Какво е това?

Клейтън не отговори.

— Чувате ли? Чувате ли нещо? — Гомес изскочи на пътя, намръщи се към хълмовете и постави ръце на ушите си. — По този път не са минавали коли от години. Какво става?

Клейтън се изчерви. Колебаеше се.

— Ваши приятели? — изкрещя Гомес.

Клейтън поклати глава.

— Врагове?

Клейтън кимна.

— С камери? — извика Гомес.

— Да.

— Говорете!

— Добре! — каза Клейтън.

— Идват тук заради същото, заради което дойдохте и вие, макар и да не сте ми казали защо? — извика Гомес, вперил поглед към хълмовете и заслушан в рева на двигателите, който се усилваше и отслабваше от вятъра.

— Бях ги изпреварил — каза Клейтън. — Аз...

В същия миг могъщ рев разцепи небето и над Санто Доминго профуча ескадрила реактивни самолети. От тях се посипаха облаци бели листа. Гомес се олюля. Гледаше безумно.

— Чакайте! — изкрещя той. — Какво става!?

Подобно на гълъб, един от листата се спусна в ръцете му. Той с отвращение го хвърли. Клейтън наведе глава и го загледа.

— Прочетете го! — каза Гомес.

Клейтън се колебаеше.

— Написано е и на двата езика.

— Четете! — нареди Гомес.

Клейтън вдигна един лист. На него пишеше:

ВТОРО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ

Град Санто Доминго ще бъде бомбардиран в ранния следобед на 13 юни. Имаме уверението на правителството, че градът е евакуиран.

При това положение точно в един и четиридесет и пет започват снимките на „ПАНЧО!“

Стърлинг Хънт
Режисьор

— Бомбардиран? — зашеметено повтори Гомес. — „Панчо“? Режисьор? Калифорния, един испански щат, се осмелява да бомбардира Санто Доминго? Ба! — Гомес скъса листа на две, после на още две. — Няма да атакуват! Така казва Ортис Гонсалес Гомес. Само гледайте.

Продължи да се тресе много след като гръмовете в небето бяха изчезнали. След това изгледа Клейтън и започна да действа. Завтече се тежко през площада, следван по петите от Клейтън. Вътре, във внезапния пълен мрак след ярката светлина навън, се наведе на бара и заопипва спретнатите купчинки вестници, по-скоро доверявайки се на усета си, отколкото на зрението. Стигна другия край на бара.

— Тук трябва да е! Тук?!

Клейтън погледна към купчината вестници и се наведе.

— Къде е, къде е? — не мирясваше Гомес.

— Тези са отпреди месец — каза Клейтън. — Първото съобщение. Ако си бяхте направили труда да четете вестниците, когато пристигат, може би...

— Четете, четете — извика Гомес.

— Пише... — Клейтън присви очи, взе вестника и го обърна към светлината. — Първи юли деветдесет и осма. „Правителството на Мексико продаде...“

— Продаде? Какво е продало?

— Град Санто Доминго — погледът на Клейтън бягаше по редовете. — „Продаде град Санто Доминго на...“

— На кого, на кого?

— „На «Кросроуд Филмс», Холивуд, щата Калифорния.“

— Филми! — извика Гомес. — Калифорния?

— Господи — Клейтън вдигна вестника по-близо до очите си. — „За сумата...“

— Кажете сумата!

— Боже Господи! — Клейтън затвори очи. — „Един милион и двеста хиляди песос.“

— Един милион и двеста хиляди песос? Та това е колкото да вземеш храна за пилета!

— Направо.

Гомес примигна към вестника.

— Навремето си купих очила в Мексико Сити, но се счупиха. Така и не си взех нови. Пък и за какво? Чета само по един вестник на ден. Така и си стоях в празния си дом, в родината си, свободен да ходя където си поискам, нагоре и надолу, без да срещам никого. То си е мое. А сега пък това! — Той мушна вестника с пръст. — Тук има още! Какво пише?

Клейтън преразказа:

— За холивудската компания. Правят нова версия на „Вива Виля“, за живота на вашия бунтовник или какъвто е там, този път озаглавена просто „Панчо!“. Хвърлени са предупреждения над Санто Доминго, за да са сигурни, че градът е мъртъв по времето на мандатите на шестима американски и двама мексикански президенти. Носят се слухове...

— Слухове ли? Какви слухове?

— „Носят се слухове — продължи Клейтън, преминавайки от брой на брой, — че отдавна изоставеният Санто Доминго се е превърнал в убежище за крадци, убийци и избягали престъпници. Подозира се контрабанда на наркотици. Мексиканското правителство ще изпрати официална комисия да провери случая.“

— Крадци, убийци и избягали затворници! — гръмко се разсмя Гомес и вдигна ръце. — Приличам ли на някой, който краде, убива, бяга или пренася тайно наркотици? Къде? От този площад до пристанището, където да хвърлям кокаина на рибите? Къде са полетата ми с марихуана? Лъжи! — Гомес смачка един вестник в юмрука си. — Разкарайте това! За една седмица ще станат още по-големи лъжи! Следващият вестник! Четете!

Клейтън зачете:

На девети май от въздуха са били хвърлени предупреждения. Не са били забелязани признаци на

живот. Филмовата компания посочва, че когато приключат със снимките, ще използват руините на Санто Доминго за друг филм — „Земетръс“.

— Не съм видял никакви листа във въздуха — заяви Гомес. — Ако са ги хвърлили, значи са паднали в морето да ги четат акулите. Мексикански пилоти, ясна работа.

Гомес събра вестниците в една огромна купчина и тръгна навън към горещия ден. По пътя си смъкна пушката от стената и намери пълен патрондаш. Зареди оръжието и посочи с него към площада.

— Апарата, гринго. Andale!

Клейтън извади от джипа най-добрата си „Лечия“, снима Гомес, който го гледаше и се смееше, вдигнал пушката пред гърдите си.

— Как изглеждам?

— Като диктатор на село. Не, на държава!

— А така? — Гомес зае поза и се наду. — Става ли?

— Страхотно! — засмя се Клейтън и щракна с апарата.

— Така. — Гомес се прицели в небето. — Виждаш ли приближаващия се враг?

Щрак!

— Сега надолу! Нагоре! — Гомес вдигна пушката. Този път стреля. Гърмежът предизвика ярка експлозия от птици от дърветата. Двойка папагали шумно запротестира.

Гомес стреля още веднъж.

— Това достатъчно снимки ли ти осигури, лъжецо с камера? Всичко това са лъжи, нали? Онези калифорнийци, лъжци с камери? Не могат да оставят войната да стои мирна. Дори мъртва, щяха да я снимат. Така, чакай да се прицеля ей така.

— Стой, така е добре! — каза Клейтън. — Не ме размивай, апаратът трепери.

— Единственият начин да убиеш човек е да се смееш. Сега ти, сеньор. — И насочи пушката към Клейтън.

— Ей!

Щрак.

— Свършиха амунициите — каза Гомес. — Събра ли достатъчно снимки за списанието си? „Генерал Гомес в действие. Гомес отвоюва

Санто Доминго. Гомес, човекът на мира, обича войната!“

От апарата се разнесе глухо щракане.

— Свършиха амунициите — каза Клейтън.

Презаредиха. Смееха се.

— Защо правиш това? — попита младият мъж.

— Скоро тези кучи синове ще летят толкова бързо, че няма да могат да ме хванат, аз ще се движа също толкова бързо. Сега правим хубавите снимки, за да можеш после да скалъпиш лъжите си. Освен това може и да умра преди да се върнат. Точно сега сърцето ми говори разни лоши неща, като: легни долу, стой кротко. Но няма нито да легна, нито да умирам, нито да седя кротко. Слава Богу, площадът е празен. Няма да ми е трудно да стрелям и да бягам, да бягам и да стрелям по реактивните самолети. Колко пред тях трябва да се целя, за да ги улуча?

— Не можеш.

Гомес изруга и плю.

— Колко? Десет метра? Дванадесет? Петнадесет?

— Може би петнадесет — каза Клейтън.

— Добре. Гледай! Сега ще сваля един.

— Ако го направиш, ще си отрежа главата! — каза Клейтън.

— Едно нещо трябва да е ясно — каза Гомес. — Че никога няма да се предам и че съм се борил и съм спечелил последната битка, дори и да съм мъртъв. Искам да ме погребат в центъра на развалините, когато се стигне дотам.

— Съгласен — каза Клейтън.

— Сега за последен път. Ще се движа бързо, ще тичам, ще спирам, ще стрелям, пак ще тичам, ще спирам и ще стрелям. Готов ли си?

— Готов съм.

Гомес направи всичко това и спря. Дишаше тежко.

— Донеси текилата — нареди той. Клейтън я донесе и пиха. — Е, добра война беше. Много лъжи, но никой не знае, а ти, най-добрият лъжец, обещавах, че ще се появявам в най-малко три поредни издания за Войната за Санто Доминго и Великия Гомес! Заклевах ли се?

— Заклевам се. Но...

— А ти? Оставаш ли? Ще чакаш ли враговете си?

— Не — каза Клейтън. — Вече имам своята история. Те няма да видят онова, което видях аз. Триумфиращият Гомес на обления в слънце площад. Гомес, героят на Санто Доминго.

— Лъжеш и в червата, но пък за сметка на това великолепно — каза Гомес. — А сега една достойна поза.

Опря приклада в земята и тържествено постави дясната си ръка на гърдите си.

— Задръж така. — Клейтън щракна с апарата.

— А сега ме закарай там. — Гомес гледаше някъде оттатък площада. Влезе в джипа с пушка на колене и Клейтън потегли. Гомес слезе и коленичи до релсите.

— Господи! — възкликна Клейтън. — Какво правиш?

Гомес се усмихна с глава над релсата.

— Знаех си, че ще дойдат така. Никакви реактивни самолети и автомобили. Ето. Чуй! — И прилепи ухо до нажежения метал. — Не ме излъгаха. Никакви самолети и автомобили. С влак, както миналия път! Si! Чувам ги!

Клейтън не помръдна.

— Заповядвам ти, слушай! — настоя Гомес със стиснати очи.

Клейтън хвърли поглед към небето и коленичи в прахта.

— Добре — промърмори Гомес и махна с ръка. — Чуваш ли?

Релсата изгаряше ухото на Клейтън. Той не отговори.

— Ето — тихо каза Гомес. — Далеч е, нали? Но се приближава.

Клейтън не можеше да каже дали е чул нещо.

— Ето. Вече е по-близо — промърмори Гомес с огромно задоволство. — Навреме. След шестдесет години, si. Коя година е сега? Кое време сме?

На лицето на Клейтън се изписа агония.

— Кажи — настоя Гомес.

— Юли... — той млъкна.

— Кой юли?

— Тринадесети!

— Значи тринадесети. А...

Клейтън направи усилие.

— Деветдесет...

— Деветдесет и коя, сеньор?

— Деветдесет и осма!

— Тринадесети юли деветдесет и осма. Вече е дошла. Вече си е отишла. Това чувам по релсите. Нали?

Клейтън се притисна с цялата си тежест към релсата. Тя бумтеше, но той не можеше да определи дали звукът идва от небето или от земята. Но бързаше, втурваше се срещу него, ревеше на ужасни тътени, които отекваха в тялото и гърдите му.

— Тринадесети юли деветдесет и осма — прошепна със затворени очи той.

— Е — усмихнато каза Гомес, свел глава до релсата, с присвити очи. — Сега зная в коя година живея. Храбрият Гомес. Вървете, сеньор.

— Не мога да те оставя тук.

— Аз не съм тук — каза Гомес. — Вашата година пристига на този ден през юли и не мога да я спра. Но къде е Гомес? Чинко де Майо, май тридесет и втора, най-добрата година! Могат да дойдат, но аз съм се скрил там, където никога няма да помислят да ме потърсят. Вървете. Andale!

Клейтън стана и го погледна. Гомес все така бе долепил ухо до релсата.

— Сеньор Гомес...

— Той замина отдавна. Иди си с Бога — чу се глас под краката му.

— Моля ви.

— Където всичко е празно, има място за движение — каза гласът на Гомес. — Когато си тръгнете, ще мога да се придвижвам лесно.

Клейтън се качи в джипа и запали двигателя. После тихо подвикна:

— Гомес.

Но на релсите имаше само едно тяло и много празно пространство. Търсейки да се скрие в годините, Гомес просто се беше... придвижил.

Клейтън подкара извън града към бурята.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.